

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Az egyetemi könyvtár új igazgatója. A budapesti tudomány-egyetemi könyvtárnál Szilágyi Sándor halálával megüresedett igazgatói állásra Ó. cs. és ap. kir. felsége dr. Ferenczi Zoltánt, a kolozsvári tud.-egyetemi könyvtár igazgatóját nevezte ki. A kinevezésről szóló legfelsőbb kézirat így hangzik:

Vallás- és közoktatásügyi magyar ministerem előterjesztésére dr. Ferenczi Zoltán kolozsvári tudomány-egyetemi könyvtári igazgatót és egyetemi címzetes nyilvános rendkívüli tanárt a budapesti tudomány-egyetemi könyvtár igazgatójává a rendszeresített illetményekkel kinevezem.

Kelt Gödöllőn, 1899. évi november hó 8-án.

Ferencz József, s. k.

Wlassics Gyula, s. k.

Ferenczi Zoltán 1857. okt. 7-én született a kolozs megyei Borsán. 1879-ben nyert bölcsészeti doktori és tanári oklevelet, két év múlva már a kolozsvári tudomány-egyetemen mint magántanár előadásokat tartott. 1880-ban a polgári iskola igazgatója. 1891-ben az erdélyi múzeum-egylet könyvtárnoka lett, kevéssel azután pedig kineveztetett a kolozsvári egyetem könyvtárának igazgatójává.

Széleskörű irodalmi működése révén ismeri a közönség. Mint esztétikus és mint irodalomtörténész egyaránt kivívta az elismerést. Legnagyobb érdemeiket a Petőfire vonatkozó adatok fáradhatlan gyűjtésével szerzett; Petőfi-életrajza a legjobb, az összes eddig megjelenetek között. Könyvtárnoki ismereteit külföldön tett tanulmányútjain gyarapította; utolsó utazásán szerzett tapasztalait a Magyar Könyvszemlében bocsátotta közre.

Tehetsége és tudása érvényesítésére tág tér nyílik meg előtte új állásában. Az egyetemi könyvtár mindenesetre olyan vezetőt nyert benne, a ki a reá háramló nem csekély feladatoknak emberül meg fog felelni.

A hazai múzeumok és könyvtárak jegyzéke. Az a múzeumi és könyvtári zsebkönyv, melyről e helyen már megemlékeztünk. *Magyar Minerva* címmel fog a jövő év elején megjelenni. A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének célja a

hazai nyilvános jellegű könyvtárakra és múzeumokra vonatkozó főbb adatok közlésével ebben a zsebkönyvben egyrészt könyvtári és múzeumi kérdésekben kényelmesen használható gyakorlati segédeszközt nyújtani, másrészt visszatükrözni a magyarországi kultúra egyik igen nevezetes részének képét. Kétségtelen, hogy a most megjelenő első évfolyam különösen a teljesség szempontjából nem fog tökéletesen hű képet nyújtani könyvtáraink és múzeumaink állapotáról. Különösen a múzeumokkal szemközt volt nehéz a feladat. A múzeumi kérdés hazánkban csak a legújabb időben vett nagyobb lendületet s eltekintve az országos intézményektől, a legtöbb gyűjtemény csak napjainkban jutott olyan állapotba, hogy annak állományáról, forgalmáról stb. úgy a hogy számot lehet adni. A könyvtárügy terén többé-kevésbé jelentékeny előmunkálatok állottak rendelkezésre s így ez a része az új vállalatnak inkább megfogja közelíteni a kitűzött célt.

Egyébként épen a Magyar Minerva hatásától lehet várni, hogy gyűjteményeink vezetésében és hasznossá tételében hova tovább biztosabb és öntudatosabb elvek fognak érvényre jutni, amelyeknek eredményeként az új vállalat is későbbi folyamaiban pontosabb és részletesebb képet fog nyújthatni a hazai kulturális munkának eme nevezetes tényezőjéről.

A kiadvány, melynek anyagát *Schönherr Gyula* orsz. főfelügyelőségi titkár és *Esztegar László* nemz. múzeumi assistens állították össze, az Athenaeum részvénytársaság kiadásában jelenik meg.

Knauz könyvtárának sorsa. Egy kiváló könyvgyűjtőnk hunyt el a múlt évben, egyike azoknak a régi világbeli amatőröknek, akik nem csak gyűjtöttek, hanem szerették is a könyvet: *Knauz Nándor* pozsonyi prépost, a kiváló történetíró.

Egy hosszú életen át hordta össze gazdag gyűjteményét, abban a reményben, hogy a köznek tesz vele szolgálatot; hitte, hogy könyvtára együtt marad s nyilvános tulajdonná lesz. De a remény, a kívánság, melynek még végrendeletében is kifejezést adott, nem teljesült. A buzgó főpap könyvtára arra a sorsra jutott, a mire oly sok hasonló czéllal összegyűjtött magyar könyvtár, a Nagy Istvánétól kezdve a Dankó püspökéig: eladatott, könyvtárú kézzre szállt, hogy szétdaraboltassék, feloszoljon s ezzel mint könyvtár megsemmisüljön.

»*Miután könyvtáram, metszetgyűjteményem, régi képeim és egyéb jeles régiségeim nem megvetendő értéket képviselnek, akarom, hogy ezek nyilvános árverésre ne bocsáttassanak*« irta Knauz végrendeletében. Előtte lebegett közvetlen elődjének: Dankónak példája. Hanem az örökösök hiába vártak, a meczénás nem jelentkezett, a könyvtárra nem lehetett más, mint könyvtárúst bevőül kapni.

A vevő Dobrowsky Ágost ismert fővárosi antiquárius, akinek szeptember-november hónapokban *Récsei Viktor* előszavával megjelent három jegyzéke tartalmazta a Knauz könyveinek legnagyobb részét.

E sorokban legalább emlékezete maradjon meg ennek a szép könyvtárnak, aminőt összegyűjthetni nem mindenkinek sikerülhetne.

kivált manapság, amikor a régi, ritka könyvek ára hihetetlen módon magas a tíz-húsz év előttiékhöz képest.

A könyvtár *állítólag kilenczezer* kötetet tett ki, (valójában alig volt több 3000-nél), amelyhez néhány ezer darab régi metszet járult, magyar városok látképei, királyok, hadvezérek, tudósok arczképei. Legértékesebb részét a magyar történelemre vonatkozó művek okmánytáruk, monografiák régi *Zeitungenek*, röpiratok tették. Kiváló specialitást képeztek a naptárak és csiziók, amelyeket Knauz nagyrészt felhasználált Kortanának megírásánál. Emellett bővelkedett a gyűjtemény ritkaságokban is. Szép sorozata volt 1711 előtti magyar nyomtatványokból. Itt volt Tinódi *Sigmond chasarnak fogsagaról* írt éneke, az első, XVI. századi kiadás, négy levél, könyvtáblából kiáztatva; úgy tudjuk, ma már br. Prónay Gábor tulajdona; Pellérdi Péter históriája *Bathori Sigmondnak Erdely orszagh fejedelmének győzhetetlen nyeresegeről*, (Németujvár, 1596.) szintén egy könyvtáblából kivéve. Ez utóbiból egy példányt még élteben ajándékozott Knauz a Magyar Nemz. Múzeumnak. Volt aztán egy teljes és több csonka esztergomi misc-könyv, budai könyvtárak XVI. századi kiadványai, és egész sereg magyar vonatkozású nyomtatvány a gyűjteményben.

Volt a könyvtárban néhány kézirat is, jórészt olyanok, amelyek az 1882-iki könyvkiállítási *Kalauz* s a *Kortan néven* ismeretesek voltak. Legtöbbet ért közöttük egy három fólió kötetes formulare az 1520—40 közti évekből, nagyobbára a pozsonyi káptalant illető iratokból összeállítva s ugyancsak a pozsonyi káptalannak egy XV—XVI. századi számadáskönyve. Úgy ezeket, mint a többit, halljuk, az esztergomi főegyházmegeyi könyvtár vásárolta meg. Ezek tehát révbe jutottak. Hanem a nyomtatványok szétszóródnak, közkönyvtárakba kevés jut belőlük, mert nálunk — fájdalom — a legtöbb nyilvános könyvtár nincs abban a helyzetben, hogy a szokott antikváriusi árakat megfizethesse. Könyvet csak tömegben, könyvtárszámra lehet olcsón venni. Talán a Knauz-gyűjteménye is méltányos áron megkapható lett volna. És mekkora nyereség lett volna ennek a könyvtárnak megszerzése valamelyik nagy vidéki város részére!

V. E.

Pozsonyi Sándor kéziratgyűjteménye. A nem régen elhunyt magyar származású bécsi gyűjtő Pozsonyi Sándor világszerte ismert kézirat-gyűjteménye annak idején, mikor a tulajdonos halála után eladásra került, 100,000 forintot kelt el. Vevője ismeretlen volt, legtöbben azt hitték, valamely nyilvános gyűjtemény vásárolta meg. Újabbán aztán újra hír érkezett a kollekczióról, eladásra kínálta Cohen Frigyes bonni antiquarius. Ára azonban most már jóval magasabb lett, 800,000 márka! Megéri-e ezt az óriási összeget, nem tudjuk; tény az, hogy úgy terjedelmére, mint belbecsére nézve a magán-gyűjtemények közül eddig egy sem mérkőzhetett a Pozsonyiéval. Mintegy 66,000 darabot számlál híres emberek leveleiből és

kézirataiból. Különösen gazdag az Amerikára és Franciaországra vonatkozó rész. A kiválóbb nevek közül, melyek képviselve vannak, elég legyen néhányat megemlíteni: Amerigo Vespucci, Franklin, Washington, Kepler, Mária Antoinette (15 levél), Napoleon, Robespierre, Voltaire, Medici Katalin, Maintenon asszony, Ninon de L'Enclos, Pompadour, Ariosto, Torquato Tasso, Tizian, Michel Angelo, Calvin, Luther, Melanchton, Zwingli, stb., stb. A legnagyobb értéket azonban nem ezek, hanem a *háres zenészek* kéziratának csoportja képviseli. Nincs olyan nevezetes komponistája a régebb és újabb időeknek, a melyikkel itt ne találkoznánk. Végül becses még a német irodalom nagy alakjainak leveleit tartalmazó rész is, melyben p. o. Göthe egymaga hatvanöt, Schiller harmincz darabbal van képviselve. Van magyar része is a gyűjteménynek, közel 600 darabbal.

Miután egészben nem sikerült vevőt találni a gyűjteményre, Cohen úr katalógusokat bocsát ki róla, darabonként szabva meg az árakat. Néhány nap előtt jelent meg az első füzet, mely magában foglalja a XVIII—XIX. század legkiválóbb német költőinek, prózaíróinak és filozófusainak autogrammait. Az árak általában véve nem túlságosak, csak a nagyon becses daraboknál emelkednek a közepes fölé. »Másodrendű« nagyságok, p. o. *Bürger*, *Chamisso*, *Gellert*, *Gessner*, *Herder*, *Iffland*, *Klopstock* stb. levelei nem kerülnek többé 20—50 márkánál. Még Goethe-leveleket is lehet száz márkán alul kapni. A legnagyobb ára van Goethe egy ifjúkori kéziratának, egy Shakespearere írt beszédnek. A négy 4-rétű levél 4100 márka. Az *Ergo bibamus* című költemény (egykor Liszt Ferencz tulajdona) 850 mk., Schillernek egy kiadatlan dráma-tervezete (4-rét, 9 oldal) 2250 mk., egy verse (4-rét, 2 oldal) 850 mk., egy Körnerhez írt terjedelmes levele 900 mk. stb.

Kiváncsian várjuk a magyar autogrammok jegyzékét, amelyekkel annak idején bővebben fogunk foglalkozni. Varjú.

A londoni második bibliografiai konferencia. A magyar kir. kormány megbizásából, valamint az 1896-iki első, úgy a mult év október havában tartott második londoni bibliografiai konferencián is dr. *Duka Tivadar* és *Heller Ágost* vettek részt Magyarország képviseletében. Az Akadémiai Értesítő 110. füzeté (1899. február) közli azt a jelentést, a melyben Heller Ágost a maga és társa nevében a konferenciáról az Akadémia előtt beszámolt. Ismerteti a konferencia feladatát, mely nem más, mint egy nagy nemzetközi intézmény megalapítása abból a célból, hogy az 1900 január 1-től megjelenő matematikai és természettudományi dolgozatokról, legyenek ezek könyvek vagy akármily kis terjedelmű, akármely nyelven írt és akármily módon megjelent értekezések, egy általános, mind szerzők, mind tárgyak szerint rendezett katalógus készíttessék. A jelentés röviden összefoglalja az 1896-iki konferencia eredményeit s főlemlíti, hogy az akkor kiküldött bizottság munkálata »Report of the Committee of the Royal

Society of London with Schedules of classification« cím alatt f. évi április havában megjelent. Rátérve a második konferenciára, jelenti, hogy ezen 13 államnak 31 delegátusa vett részt. A határozatok közül fontosabbak gyanánt a jelentés a következőket említi föl: »A tervezett katalogus mind könyv-, mind czédula-alakban jelenjék meg. Az egyes katalogus-tételek megjelölésére betűkből és számokból egybeállított symbolumok használtassanak. Az angol bizottság részéről felsorolt tudomány-szakok sorában a geografiából felveendő anyag a matematikai és fizikai földrajz anyagára szorítandó, továbbá — ami első sorban a jelentést tevő indítványára történt — az anatomia, mint önálló tudományszak, a zoologia köréből kivétellett. Elhatározott továbbá, hogy azon dolgozatoknál, melyek nyelve nem angol, francia, német, olasz vagy latin, az eredeti nyelvü czím mellé még az említett öt nyelvnek egyikére való fordítása közöltessék.« A Royal Society tervezetének revíziójára nemzetközi bizottság küldetett, úgy szintén nemzetközi konvenció szervezetett a konferencia határozatainak keresztülvitelére. Ebben csak a nagy matematikai és természet-tudományi irodalommal rendelkező nemzetek vannak képviselve. A költségvetés tárgyalása során jelentéstartó az elutazása előtt nyert felhatalmazás alapján Magyarország részéről, a magyar matematikai-természettudományi irodalom terjedelmének arányában egy ezer forintot át nem lépő segílyt helyezett kilátásba.

Az orosz bibliologiai társaság. (Библиологическое общество). A magyar nyelvtudomány művelői különösen érzik annak a nyomasztó súlyát, hogy Oroszországban nyomtatott könyveket mily nehéz megszerezni. Mintha az orosz könyvkereskedő, bizalmatlan volna a külfölddel szemben. Még az előre küldött pénz fejében is gyakran csak a legnagyobb áldozatok árán lehet oroszországi könyvhöz jutni. Az orosz könyvkiadók és könyvkereskedők ebben az évben Moszkvában akartak összegyűlni kongresszusra. A kongresszust azonban csak a jövő évben fogják megtartani. A kongresszus programjában fel van sorolva Oroszország sok ügyes-bajos dolga a könyvkiadás és könyvelés terén; jó volna, ha a programba felvennék az orosz könyveknek külföldön való eladásának a kérdését is. Hiszen Oroszország ezen a téren is a haladás útján kell, hogy álljon; csak nem rég hozták meg a törvényt a szerzői jogról, beakarják hozni a közel jövőben a tizes mérték rendszert, be a naptárszámítást stb. Illő, hogy a könyvelésről is részletesebben tanácskozzanak majd a moszkvai jövő évi kongresszuson. Azt hisszük, ez a kongresszus vállalva munkálkodhatik azzal a társasággal, a mely Pétervárt nem rég megalakult. 1899 október 21-én tartotta meg Pétervárt második ülését az orosz »Bibliologiai társaság«. A társaság elnökeül Majkov akadémiai tagot választották meg, a ki azonban e tisztet nem fogadta el. A tisztviselői kar végleges megalakulása ez: Elnök Lovjagin A. M., alelnök Bocjanovszki V. H., titkár Polijevktov M. A., könyvtáros Rajevszki

A. Sz., pénztáros Chranyevics K. J. és 4 választmányi tag. A társaság üléseit a Pokrovszki vezetése alatt álló archeologiai intézetben fogja tartani. A társaság kiadványának a címe »Sbornik« (Сборник)« lesz; mindjárt az első számban Janovszki fog írni arról, minő bibliografiai eszközök (folyóiratok, könyvek stb) vannak orosz és nem orosz nyelveken Oroszországban és a külföldön. Az ülésen Bocjanovszki részletesen referált az 1898 október havában tartott bibliografiai kongresszusról. Részletesen szólt a Brüsszelben 1895-ben felállított bibliografiai hivatalról s a londoni konferencia azon határozatáról, hogy a különböző tudományszakok szerint egy nagy nemzetközi katalogust kell csinálni. Ez ügyben különben 1900-ban újból lesz kongresszus. A magunk részéről örömmel üdvözöljük az orosz bibliologiai társaságot, mert hisszük, hogy e társaság segítségével jó orosz katalogusokhoz fogunk juthatni. De örömmel vesszük tudomásul a megalakulás hírét azért is, mert a társaság, bibliologiai lévén, nem pusztán bibliografiai kérdésekkel fog foglalkozni, hanem talán ügyet vet az orosz könyv külföldön való elterjesztésének a kérdésére is.

M. J.

Rossi könyvtára. A világhírű archeológus *Giovanni Battista de Rossi* könyvtára most, halála után öt évvel, kerül eladásra Joseph Baer árusítja, az ismert frankfurti könyvárus. Csak néhány nap előtt küldte szét a gyűjtemény legértékesebb részét, a római és ókeresztény archeológiát tartalmazó füzetet. A jegyzék 2157 kötetet sorol fel, köztük, főleg az apró füzetkéek közt, sok a rendes úton s módon nem kapható magán kiadvány, különnyomat. A gyűjteményt kiváló érdekűvé teszi, hogy majdnem minden darabja a szerzők ajándéka volt s ajánló-soraikkal van ellátva.

V. E.

Könyvek és képek a Balassák birtokában. Balassa Anrdás 1582-ben mostoha leányát, Serédy Zsuzsannát, második feleségének Mérey Annának és Serédy Gáspárnak leányát János tharnov gróf és osztroghi herceghez nőül adván, a maga emlékezete támogatására följegyzé a kelengyének ama darabjait, melyekről a herceg menedéket nem adott. E jegyzékben a következő tétel szerepel:

Az könyvekből egyiket sem adanak, kiket 500 R-ra beochultenek eok — és egy későbbi pontban:

Ittem az ebedlő házba az karpitok es az ket házba 16 képek sem volt semmi keszők.

Az eredeti följegyzés a Balassa-család levéltárában, a Magyar Nemz. Múzeumban található.

E. P.

XVI. századi iskolázás. Melancthon legkiválóbb magyar tanítványának Stöckelnek vezetése alatt a bártfai iskola rövid idő alatt oly hirre tett szert, hogy Magyarország messze vidékeiről is vallás-különbőség nélkül tódult oda a tanulni vágyó ifjúság. Ehhez egy adalékot tartalmaz wayai Ibrányi Miklós levele nejéhez (Pozsony, 1549.). Tárnyunkra vonatkozó része: *Ceterum pecuniam atque libros*

Francisco filio nostro Barthpham mittere festina. alterum librum quem non scripserat Joannes emere nescimus, sed si per aliquem poterit significet de titulo, librum emam ac referam ne deficiamus hac in parte filio. *H. D.*

A Manlius-féle nyomda történetéhez. A dunántuli supintendentiának Csepreghen 1630 június 4—5-én tartott egyetemes gyűlésén említés történik a Manlius János-féle nyomdáról. A becses nyomdászattörténeti adalékot azon módon közöljük a mint azt egy másolat számunkra megőrizte.

Gregorius Manlius contra Emericum Farkas de haereditate Typographiae certat, hic vincit, quia mediam partem per uxorem, matrem prioris, adquisivit, pro dimidia 60 fl. solvit.

A feljegyzés a Magyar Nemzeti Múzeum kéziratárában, a *Fol. Lat. 2077.* kézirat 96. lapján őriztetik. *H. D.*

Könyvészeti helyreigazítás. Szabó Károly Régi magyar könyvtára II. kötetben 2153 sz. a Bethlen Miklós gr. »Corona Muralis« sat. cz. munkájáról a székely-kereszturi unitárius gimnázium könyvtárában talált egyetlen példány nyomán azt állította, hogy csonka, csak 2 első levele van meg. A birtokomban levő példány arról győz meg, hogy a mű nem is állott többől két levélnél. Az első levél első oldalát a cím tölti be, másik oldala üres. A második levél felső részét repülő, koronás, kardos, sceptrumos és sub umbra ortarum alarum jelmondatos szalaggal körülfont sas foglalja el; alatta jön »Sacratissime rex. gloriosissime victor!« megszólítás után az émelygős dicsérierád. a bibliából régi római íróból vett idézetek tömege, teljesen betöltve a második lap mindkét oldalát s ezzel végződik: Et sic osculati sunt dextram regis: comes Nicolaus Bethlen. cancellarius regni Transylvaniae supremus: Comes Ladislaus Bethlen. Statuum deputatus et Comes Alexander Teleki. A munka bevégződését mutatja még egy amfora, melyből két zöld ág hajlik ki. *Illéssy János.*

A győri karmelita rendház könyvtára. A győri karmeliták rendházuk kétszázéves fennállásának alkalmából díszes kötetben adták ki történetüket. A jó tollú szerző Antal atya a zárda könyvtáráról is megemlékezik. A könyvtárt 1746-ban alapította Antal perjel s részére a zárdaépület legnagyobb termét jelölte ki. A díszes faragott könyvszekerényeket két rendtag: Domonkos és Tamás készítették. A nagy jövedelmű rendház már a múlt században évente 144 forintot fordított a gyűjtemény gyarapítására. A könyvállomány ma körülbelül 11 ezer kötetre rúg; a munkák nagyobbára a theologiai szakhoz tartoznak.

Adalék a könyvkötészet történetéhez Magyarországon. A múlt év őszén, midőn Pápai Páriz Ferencz életrajzával foglalkoztunk, gróf Teleki Géza ő excellentiája lekötelező készséggel rendelkezésünkre bocsátotta a marosvásárhelyi Teleki-levéltár idevonatkozó eredeti okleveleit. Ezek között találtuk Hartmann kolozs-

vári könyvkötő alább közlendő levelét is. Oly kevés adat maradt fenn e hajdan nálunk virágzó iparág történetéből, hogy örülnünk kell, ha véletlenül egy-egy ilyen levélre is akadhatunk. Megjegyezzük még, hogy az itt említett könyvkötési árakat érdekes összevetni a nagyenyedi könyvkötők árszabásával, melyre vonatkozólag Koncz József közölt egy levelet ugyancsak a Teleki-levéltárból (1710. január 20. Kolozsvár) a »Magyar Nyomdászok Évkönyvé«-ben az 1883. évfolyam 30. lapján.

Isten minden kívánt jókkal áldgya meg Kigyelmedet.

Kedves jó Uram! jóllehet Kigyelmed előtt isméretlen vagyok, mindazonáltal ismerkedni kívánok; most azért Kigyelmedhez kelleték folyamodom ez iránt, hallottam, hogy az M. Ur G. Teleki Sándor Uram ő Kigyelme nyomtattatta itt ki az Tiszt. Pápai Ferencz professor uram *Pax Crucis* nevű könyvét, azért én könyvkötő lévén, ki is Lipsiából jöttem, itt Kolosvárat megtelepedtem s ide való városi ember is akarok lenni Isten segedelmeből, már az Vékei uram egész műhelyét is megvettem; azért Kigyelmedet arra kérem, hogy jelentse meg Kigyelmed az Méltóságos urnak G. Teleki Sándor uramnak ha az méltóságos ur azokból az könyvekből be akarna felesen kötetni, örömet szolgálnék az urnak, mind jól, mind hamar, mivel most sok munkám nincsen, mind ocsóért bekötném, mert ha az ur edgyütt sok exemplárokat, (*így!*) parancsol typographus uramnak Telegdi Samuel urnak, hogy adgyon kezemhez, két hétre ötvent megcsinálók: kordoványban kapcsolással békötöm négy-négy sustákért, szottyámban vagy bornyubörben három-három sustákon kapcsolással szépen és jó erős kötésben az méltóságos urnak pedig szépen megaranyazak edgyet Lipsiai módon ajjándekon, Kigyelmednek is megfigyekezem szolgálni, ha ezeket az urnak minél hamarébb megjelenti, én penig azért jelentetem meg az urnak, mert itilem, hogy még az ur nem tudgya, hogy Kolozsváratt is kompactor légyen, mivel az pestisben mind megholtak volt. Micsoda kötéselem légyen penig, tiszt. professor uram Enyedi István uram meg mondhattya és tiszt. Szigethy György uram is, mivel ő Kigyelmeknek kötöttem. Én most lakom itt Kolosvárat az Farkas utczában Ambrus Deákné aszszonyomnál, parancsollyon az ur, örömet szolgálók én.

Datum Kolosvárat, 6. Maji 1711.

Kigyelmed isméretlen jó akarója s szolgálja

*Johann Ehrenfriedt Hartmann
Bibliopegus Claudiopoly.*¹

Külczim: Az Méltóságos Ur G. Teleki Sándor Uram érdemes tisztartójának N. Philep György uramnak nékem ismeretlen jó uramnak ő Kigyelmenék adassék becsüllettel Gernyeszegen.

(Eredetije a gr. Teleki levéltárban 2704. b. sz. a.)

Közli: *Dézsi Lajos.*

¹ A névalírás más kézzel.